

РЕЦЕНЗИЯ

от Джеймс Бориславов Йоловски,
доцент във Висшето училище по застраховане и финанси, доктор по икономика

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Катерина Волкова

Тема: „Теория и методология развития совокупного финансово-экономического потенциала организаций агропродовольственной сферы в условиях цифровизации“ (Теория и методология за развитие на съвкупния финансово-икономически потенциал на организациите в агро-продоволствения сектор в условията на дигитализация)

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 262 от 27.06.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема Теория и методология развития совокупного финансово-экономического потенциала организаций агропродовольственной сферы в условиях цифровизации“ (Теория и методология за развитие на съвкупния финансово-икономически потенциал на организациите в агро-продоволствения сектор в условията на дигитализация) за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Катерина Волкова – кандидат към катедра „Финанси и застраховане“ на ВУЗФ.

Предадените от Катерина Волкова материали по процедурата включват документи по представен опис: дисертационен труд на руски език, автореферат на руски език, автореферат на български език, автобиография, декларация за оригиналност и достоверност, справка за из-

пълнението на националните минимални изисквания, списък с публикации по темата на дисертационния труд, пълен текст и резюме (на руски и на български език) на публикациите, справка за приносите.

Пакетът с документи, предоставени от кандидатката, съответства на изискванията, заложи в нормативната уредба от ЗРАСБ, ППЗРАСБ и относимите вътрешни правила на ВУЗФ. Документите са изчерпателни и са организирани в подреден и прегледен вид, който лесно позволява задълбочено и пълноценно запознаване със съществения обем изследователска работа на кандидатката.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Не познавам лично кандидатката, поради което оценката ми за нейното професионално и академично развитие е изградена изцяло въз основа на предоставените от нея документи за участие в процедурата. От автобиографията се установява, че от 2016 г. насам Катерина Волкова заема академичната длъжност доцент в катедрата по Икономика и организация на производствата в Университета за хранителни технологии в Могилъв, Беларус.

Повече от 10 години, Катерина Волкова извършва изследователска и преподавателска дейност в областта на предложения дисертационен труд. От автобиографията и справката за публикациите е видно, че тя е участвала в редица конференции и научни форуми в сферата на икономиката. Всички тези обстоятелства ми дават увереността да приема, че кандидатката разполага с достатъчно опит, знания и умения за самостоятелното създаване на предложената в процедурата разработка.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд безспорно е актуална и значима. Въпросите, свързани с дигитализацията, са във фокуса както на съвременната научната дейност, така и на практиката. Нейното развитие е все по-динамично и всеобхватно.

Кандидатката се е съсредоточила върху една конкретна сфера – агропродоволствената, което позволява задълбоченото разглеждане на въздействието на дигитализацията в нея. Безспорно е, че методите за анализ и оценка на финансово-икономическия потенциал на различните организации и на секторите, в които те осъществяват своята дейност, непрекъснато се усъвършенства. С оглед на тези съображения, уверено потвърждавам актуалността и значимостта на изследването, осъществено Катерина Волкова.

4. Познаване на проблема

Личните ми впечатления са, че кандидатката задълбочено познава изследваната проблематика. Затова свидетелстват няколко обстоятелства. На първо място, както е споменато по-горе в текста, професионалната реализация на Катерина Волкова е като доцент в катедрата по Икономика и организация на производствата в Университета за хранителни технологии в Могилъв, Беларус. Второ, наблюдава се изключително активна публикационна дейност на кандидатката.

На трето място, информационното осигуряване на проведеното изследване е реализирано чрез 475 източника, като позитивно впечатление правят техния разнороден характер. Считаю, че предложеният обем и състав на библиографията напълно съответстват на темата на дисертационния труд и неговото съдържание.

5. Методика на изследването

В проведеното изследване кандидатката е приложила богат инструментариум от изследователски методи. Сред тях попадат абстрактно-логически метод, критичен и сравнителен анализ, както и такива с по-силно изразен квантов характер като икономико-математическо моделиране, изследване на корелационни зависимости, статистически анализ и прогнозиране. Резултатите успешно са представени в синтезиран вид в графики и таблици. По мое мнение приложените методи успешно допринасят за реализирането на изследователските задачи, съответно и за постигането на поставената основна цел.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Избраната от д-р Катерина Волкова структура на дисертационен труд е разгърната в последователен, хронологичен и съдържателен ред и включва следните структурни елементи: увод, пет глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. В съдържателната си част те напълно отговарят на обема и дълбочината на осъщественото изследване. Между отделните части са осъществени подходящи логически връзки, които допринасят за по-ефективно възприемане на научното изследване и по-успешно аргументиране на изследователските хипотези.

В увода категорично е аргументирана актуалността и значимостта на труда. Предметът, обектът, целите и задачите на изследването са правилно дефинирани и съответстват на съдържанието на дисертационния труд. В структурно отношение първите две глави имат научно-теоретичен характер, а останалите три – научно-емпиричен.

В първата глава авторът представя основни теоретични и методологични постановки, свързани с финансово-икономически потенциал на организациите. Втората глава разглежда същността на дигиталната икономика, като е изследван методическият инструментариум за създаване и оценка на бизнес модели за дигитално развитие на съвкупния финансово-икономически потенциал на организацията. Трета глава е посветена на анализ на финансово-икономическия потенциал на агропродоволствената сфера в Беларус. Изследвани са тенденциите при развитието на аграрния бизнес и на преработващата промишленост. Компонент на тази структура част, който има съществено теоретико-приложно значение, е разработената методика за комплексна оценка на финансово-икономическия потенциал. В четвърта глава са изследвани тенденции за ръст на потенциала на агропродоволствената сфера по отделни видове дейности включително в глобален план. Значителна изследователска стойност имат предвижданията на автора за очакваното развитие на агропродоволствената сфера. Петата глава е посветена на иновационното развитие на финансово-икономическия потенциал на организациите от агропродоволствената сфера. Приносният момент е свързан с отправянето на препоръки за устойчивото развитие на производството на хранителни продукти.

Някои единични виждания на автора не съответстват напълно на моите лични разбирания. Въпреки това те са достатъчно задълбочено обосновани в дисертационния труд. По тази причина не бих могъл да приема, че това обстоятелство има отношение към достойнствата на предложеното научно изследване.

В заключението д-р Катерина Волкова обобщава окончателни изводи и препоръки. Включени са редица множество приложения включително илюстрации, таблици, графики и библиография, както и интернет източници. Силно позитивно впечатление прави изключително широкият кръг от източници за информационно осигуряване. Приложени са разнообразни изследователски методи. Авторът безспорно познава задълбочено тематиката на изследваните проблеми. В работите на кандидата се установяват оригинални приноси, както с научен, така и с приложен характер. В труда ясно е подчертано авторското мнение и изразена позиция по разглежданите въпроси, както и приносните моменти.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

В труда си д-р Катерина Волкова е извела общо 14 приноса с научен и научно-приложен характер, които кореспондират с идентифицираната от нея научна новост на получените резултати. Приемам формулираните приноси и нямам съществени забележки към тях, като считам, че значителният им брой в известна степен съответства на обема на дисертационния труд. Въпреки това, по мое мнение, приносите могат да бъдат синтезирани и интегрирани помежду си, така че да се акцентира върху най-значимите постижения.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В справката за изпълнението на националните минимални изисквания се установяват следните публикации на кандидатката: 2 броя монографии; книга на базата на дисертационен труд; 11 статии и доклади, публикувани в научни издания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни; 28 статии и доклади, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране; 2 глави от колективни монографии. От всички тях като материали към процедурата са приложени 15 статии и доклади и 2 монографии. Видно е, че кандидатката значително преизпълнява изискването за 100 точки по Група от показатели Г.

От същата справка, приложена от кандидатката, се установяват общо 7 цитирания на 3 труда в монографии и колективни толове с научно рецензиране. От трудовете с участие на кандидатката в нереферирани списания са цитирани 5 общо 13 пъти. Кандидатката е посочила общ 115 точки по Група от показатели Д (45 от които по Показател 12 и 70 по Показател 13). По мое мнение общият брой точки по Група от показатели Д, който следва да се зачете, е равен на 135 (70 точки по Показател 12 и 65 точки по Показател 13). И в двете хипотези е изпълнено изискването на ЗРАСРБ и ППЗРАСБ за минимум 100 точки.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От гореизложеното е видно, че кандидатката покрива минималните национални изисквания по отношение на публикационна дейност и цитируемост. Тя притежава и образователна и научна степен „доктор“, което ѝ носи изискуемите 50 точки по Група от показатели А. Представен е ѝ дисертационен труд за придобиване на степен „доктор на науките“, който носи 100 точки по Група от показатели Б. В резултат количествените изисквания са изпълнени от кан-

дидатката. Считам, че представеният труд съдържа теоретични обобщения и решения на значими научни или научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.

10. Лично участие на кандидата

Нямам съмнение относно личното участие на кандидата при разработването на труда. Биографията на д-р Катерина Волкова потвърждава нейната експертиза и способността ѝ самостоятелно да реализира предложения труд. Не съм установил наличие на плагиатство.

11. Автореферат

Предложен е автореферат в обем от 58 стр. Въпреки съществения обем на труда считам, че д-р Катерина Волкова успешно е синтезирала в автореферата най-съществените моменти от изследването. Авторефератът отговоря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, относните вътрешни правилници на ВУЗФ, както и на утвърдените добри практики при разработването на материали с научно-изследователски характер.

12. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки и препоръки. При предварителното разглеждане на труда в заседание на катедра „Финанси и застраховане“ на ВУЗФ споделих своите съображения, които бяха коректно бяха отразени от кандидатката във финалната версия на дисертационния труд.

13. Лични впечатления

Не познавам лично д-р Катерина Волкова. От предоставените в процедурата материали установявам, че тя е учен с широк и дългогодишен опит, който притежава знания и умения да провежда изследвания със значима научна стойност.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

По мое мнение приложната стойност на част от приносите е изключително висока и те безспорно ще намерят реализация в практиката – както при формирането на политики на държавно ниво, така и чрез въздействието на резултатите от тях върху самите организации. Сред тях попадат:

- методологическият подход за цялостен анализ на формирането и развитието на съвкупния финансово-икономически потенциал на организациите в агропродоволствения сектор от позицията "ресурси-максимални възможности-резултат-оценка-мониторинг- прогноза".;
- методологията за оценка на дигиталното развитие на съвкупния финансово-икономически потенциал на организациите от агропродоволствения сектор
- методиката за цялостна оценка на съвкупния финансово-икономически потенциал на организациите от агропродоволствения сектор въз основа на изчисляване на индекса на неговото развитие и др.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на вътрешните актове във ВУЗФ.

Дисертационният труд показва, че кандидата д-р Катерина Волкова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания на високо ниво.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“** на д-р Катерина Волкова в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика.

20.08.2023 г.

Рецензент:

доц. д-р Джеймс Йоловски